

Bijdrage tot de kennis van de verspreiding in België van de soorten uit de familie Eumenidae (Hymenoptera)

door

K. JANSSENS

Abstract. *On the distribution in Belgium of some species of Eumenidae (Hymenoptera).* This paper contains the list of Eumenidae species determined by Prof. J. Leclercq. Most of the specimens were collected by me in the province Antwerp and by C.J. SEGERS at Mussy-la-Ville (prov. Luxemburg). 1969 was very favorable for the genus *Ancistrocerus*, not less than 8 different species were observed. Nests were found in niches, against beton poles and fences.

Résumé. *De la répartition de quelques espèces de la famille des Eumenidae (Hymenoptera) en Belgique.* Cet article contient la liste des Eumenidae déterminés par le prof. J. Leclercq. La plupart des exemplaires ont été récoltés par l'auteur dans la province d'Anvers et par C.J. SEGERS à Mussy-la-Ville (prov. Luxemburg). L'année 1969 fut excellente pour le genre *Ancistrocerus*, en effet, pas moins de 8 espèces différentes ont pu être observées. Les nids ont été trouvés dans des trous de murs, contre des piliers en béton et des clôtures.

Na herziening van de determinaties van de exemplaren uit de familie Eumenidae door Prof. J. LECLERCQ, waarvoor mijn hartelijke dank, ziehier de lijst van de verzamelde dieren. Deze exemplaren werden hoofdzakelijk verzameld in de provincie Antwerpen en door de heer C.J. SEGERS te Mussy-la-Ville (prov. Luxemburg). Terwijl de soorten uit het genus *Eumenes* in de provincie Antwerpen zeer zelden blijven, zijn er enkele andere soorten metselwespen regelmatig te vinden, o.a. *Ancistrocerus gazella*, *nigricornis*, *paritienuis*, *parietum*, *trifasciatus* en *Symmorphus mutinensis*.

Voor het genus *Ancistrocerus* was het jaar 1969 bijzonder gunstig; niet minder dan 8 verschillende soorten werden er toen genoteerd. Nesten werden gevonden in muurholten, tegen betonpalen en afsluitingen. Te Antwerpen nestelde *A. gazella* zelfs in een opening van een parlofoon aan de deur van een appartementsgebouw.

<i>Eumenes pedunculatus</i> Panzer	Turnhout	6-VIII-1978	♀	H. Henderickx
<i>Eumenes papillarius</i> Christ	Wiers	16-VIII-1983	♀	Op <i>Eupatorium</i>
<i>Microdynerus exilis</i> Herrich-Schäffer	Berlaar	7-VII-1974	♀	
<i>Ancistrocerus antilope</i> Panzer *	Humain	1-VII-1966	♀	C.J. Segers leg.
<i>Ancistrocerus gazella</i> Panzer	Middelkerke	11-VII-1954	♀	
	Massenhoven	27-VIII-1961	♀	
	Antwerpen	15-IX-1962	♀	
	Berlaar	5-VII-1964	♀	
	Mortsel	13-VII-1969	♀	
	Mortsel	10-VIII-1969	♂	Op <i>Heliopsis</i>
	Mortsel	19-VIII-1969	2 ♂	Op <i>Heliopsis</i>
	Deurne	22-VIII-1969	♂	Op <i>Tanacetum</i>
	Berlaar	12-VII-1970	♀	
	Deurne	1-VIII-1970	♀	
	Kessel	5-IX-1971	♀	
	Berlaar	23-VII-1972	2 ♀	
	Mussy-la-Ville			Talrijk

* Dit exemplaar werd door mij verkeerdelijk als *A. reniformis* GMELIN gedetermineerd en alzo vermeld in het artikel «Enkele notities over Hymenoptera uit de Gaume» (*Phegea* 9 : 5).

<i>Ancistrocerus nigricornis</i> Curtis	Bevel	21-VII-1965	♀	
	Hulshout	19-V-1966	♀	
	St. Job-in't-Goor	8-VIII-1966	♀	
	St. Job-in't-Goor	21-VII-1968	♂	
	Berlaar	25-V-1969	♂♀	
	Mortsel	10-VIII-1969	♂ Op <i>Heliopsis</i>	
	Mortsel	18-VIII-1969	2 ♂ Op <i>Heliopsis</i>	
	Antwerpen	2-IX-1969	♂	
	Berlaar	20-V-1973	♀	
	Nijlen	13-V-1979	♀	
	Mussy-le-Ville	3-VII-1983	♀	
	<i>Ancistrocerus oviventris</i> Wesmael	Gestel	25-V-1969	♂
		<i>Ancistrocerus parietinus</i> Linnaeus	Berlaar	24-V-1964
	Berlaar		29-VI-1969	♀
Berlaar	21-VII-1970		♂	
Mussy-la-Ville	30-VII-1972		♀	
Kessel	9-VII-1975		♀	
Zwijndrecht	10-VII-1976		♀ B. Maes leg.	
Zwijndrecht	14-VI-1977		♀ B. Maes leg.	
Mussy-la-Ville	26-VI-1983		♀	
<i>Ancistrocerus parietum</i> Linnaeus	Antwerpen		19-VIII-1918	♀ F. Bastin leg.
	Brasschaat		1-VIII-1951	♀ M. Claes leg.
	Antwerpen-L.O.		16-IX-1951	♀
	Mortsel		18-VIII-1969	♂ Op <i>Heliopsis</i>
	Deurne		22-VIII-1969	3 ♂ Op <i>Tanacetum</i>
	Mussy-la-Ville		18-VII-1970	♂
	Mussy-la-Ville	8-VII-1971	♂	
	Zwijndrecht	10-VII-1976	♀ B. Maes leg.	
	Berlaar	21-IX-1980	♀ Op <i>Aralia elata</i>	
	Elsenborn	20-VI-1983	♀ Koen Janssens	
	Mussy-la-Ville	13-VIII-1983	2 ♂	
	Mussy-la-Ville	17-VIII-1983	♀	
	Mussy-la-Ville	30-VIII-1983	♀	
	<i>Ancistrocerus quadratus</i> Panzer	Gestel	10-VII-1960	♀
Mussy-la-Ville		9-VII-1962	♀	
Mussy-la-Ville		20-VII-1964	♂	
Mussy-la-Ville		9-VII-1969	♀	
Mussy-la-Ville		14-VII-1969	♀	
Marbehan		7-VIII-1970	♀	
Ekeren		20-VII-1971	♀	
Mussy-la-Ville		6-VII-1977	♂	
Mussy-la-Ville		8-VII-1977	♀	
Ethe		26-VII-1977	♀ C.J. Segers leg.	
<i>Ancistrocerus trifasciatus</i> Müller		Sint-Idesbald	20-VIII-1964	♀
		Kalmthout	13-VIII-1965	♀ A. Van Gool leg.
		Geel	28-VI-1966	♀
		Berlaar	7-VIII-1966	♂
	Berlaar	13-X-1968	♀	
	Mortsel	10-VIII-1969	♀ Op <i>Heliopsis</i>	
	Mortsel	18-VIII-1969	♀ Op <i>Heliopsis</i>	
	Mortsel	19-VIII-1969	2 ♂	
	Deurne	22-VIII-1969	♀ Op <i>Tanacetum</i>	
	Berlaar	28-V-1971	3 ♂	
	Berlaar	30-V-1971	♂♀	
	Berlaar	1-VI-1971	3 ♂	

<i>Symmorphus crassicornis</i> Panzer	Nadrin	11-VIII-1953	♀	
	Mussy-la-Ville	6-VII-1971	♀	
<i>Symmorphus gracilis</i> Brullé	Gestel	5-VI-1960	♀	
	Mussy-la-Ville	11-VII-1971	♀	
	Mortsel	22-V-1972	♂	
	Mussy-la-Ville	8-VII-1977	♀	
<i>Symmorphus mutinensis</i> Baldini	Wilrijk	14-VI-1968	♂	
	Ekeren	6-VIII-1970	♀	
	Mussy-la-Ville	13-VII-1970	♀	
	Lichtaart	29-VIII-1972	♀	W. De Prins leg.
	Mortsel	6-VII-1975	♀	
	Zwijndrecht	20-VI-1976	♀	B. Maes leg.
	Zwijndrecht	10-VII-1976	♀	
	Virton	16-VIII-1976	♀	C.J. Segers leg.
	Mol	31-VII-1978	♀	H. Henderickx

Janssens K. : Korte Leemstraat 15a, B-2018 Antwerpen.

Boekbespreking

Reichholf-Riehm, H. & G. Chr. Luquet : *Les papillons*. 12,5 x 19,5 cm, 288 p., 579 kleurfoto's, 160 tekeningen, Éditions Les Presses de la Cité, Département Solar, 76, rue Bonaparte, F-75006 Paris, 1985, gebonden, FF 60,- (ISBN 2-263-834-9)

Dit boek is meer dan een vertaling uit het Duits. Om het in overeenstemming te brengen met de moderne inzichten in nomenclatuur en systematiek werd heel wat aan de originele tekst veranderd. Er kwamen zelfs enkele tekstfiguren bij. Naast dagvlinders en de meest opvallende nachtvlinders, worden ook heel wat minder attractieve soorten behandeld, tot zelfs Microlepidoptera toe, al spreekt het vanzelf dat de meeste aandacht naar de bont gekleurde soorten gaat.

Alle opgenomen soorten worden op gelijkaardige manier behandeld : volledige Latijnse naam en populaire Franse naam, eventuele aanduiding dat het om een beschermde soort gaat. Daarna worden de kenmerken besproken waardoor de soort zich van verwante soorten onderscheidt. Er wordt aangeduid in welke biotopen de soort voorkomt en in welke gebieden ze verspreid is. Veel aandacht wordt besteed aan het voorkomen van de soort, de redenen van eventuele achteruitgang, de vliegtijd, de fenologie van de rups, de voedselplanten. Soms worden aan deze gegevens nog diverse waarnemingen toegevoegd over verschillende onderwerpen zoals : variabiliteit, verwante soorten enz. Het valt te waarden dat de auteur stelling durft te nemen tegenover de gangbare overtuiging van zovele vermeende natuurbeschermers die denken dat een vangverbod enige oplossing kan brengen in de achteruitgang van talrijke soorten. Zo schrijft hij o.a. bij *Parnassius mnemosyne* : «Les interdictions de capture prononcées dans plusieurs pays n'ont nullement freiné sa régression. Seule une protection intégrale de ses biotopes pourrait encore sauver cette espèce de l'extinction définitive».

De tekst wordt verlucht met 160 pentekeningen van rupsen, poppen, vleugeldetails e.d. Sommige van deze tekeningen zijn gekleurd. Het hoofddeel van de illustraties wordt echter gevormd door de kleurplaten op de rechterbladzijden die steeds tegenover de tekst van de afgebeelde soort staan. Deze foto's (bijna 600) zijn zonder meer van uitzonderlijk goede kwaliteit. Ze zijn uiterst scherp en kleurecht. De meeste foto's werden in de vrije natuur gemaakt. Wanneer geen foto's uit de natuur voorhanden waren, werden opgezette exemplaren gefotografeerd op zwarte achtergrond. Er komen enkele onnauwkeurigheden voor : zo werd naast de tekst over *Drepana falcataria* L. een foto van *D. curvatula* Bkh. afgedrukt en de foto bij *Argyresthia pruniella* Cl. beeldt in feite *A. curvella* L. af. Het boek bevat ook enkele fotoreeksen die de metamorfose van enkele soorten in beeld brengen.